

Uppehållstillstånd och yrkesutbildning som ordnas på en arbetsplats (läro- och utbildningsavtal)

För yrkesutbildningen gäller fri ansökningsrätt. Det betyder att även tredjelandsmedborgare från länder utanför EU- och EES-området kan söka till utbildningen. För att kunna studera behöver tredjelandsmedborgare dock ha ett uppehållstillstånd som har beviljats för det ändamålet.

Uppehållstillstånd för studier

I regel ska tredjelandsmedborgaren ansöka om sitt första uppehållstillstånd i sitt hemland före resan till Finland. Viktiga villkor som ska uppfyllas för att beviljas uppehållstillstånd för studier är bland annat att den studerande ska ha en utkomst och en sjukförsäkring.

I utlandet tas ansökningarna om uppehållstillstånd emot av Finlands beskickningar, och i Finland av Migrationsverket. Besluten om avslag på ansökan och om att bevilja, återkalla och avstå från att förlänga uppehållstillstånd fattas av Migrationsverket.

Läro- och utbildningsavtal

Enligt lagen om yrkesutbildning (531/2017) kan yrkesutbildning ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter antingen som läroavtalsutbildning eller som utbildning som grundar sig på utbildningsavtal. Läroavtalsutbildning är i huvudsak utbildning som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter och som vid behov kompletteras med förvärvande av kunnande i andra inlärningsmiljöer. Läroavtalsutbildningen grundar sig på ett skriftligt arbetsavtal för viss tid mellan en studerande och en arbetsgivare. En förutsättning för ingående av läroavtal är att utbildningsanordnaren och arbetsgivaren skriftligen avtalar om ordnandet av läroavtalsutbildningen. Genom den utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal förvärvar den studerande kunnande i samband med praktiska uppgifter på en arbetsplats, men utan ett anställningsförhållande och utan lön. Utbildningsanordnaren avtalar skriftligen med representanten för utbildningsavtalsarbetsplatsen om hur den studerande ska förvärva kunnande i samband med de praktiska uppgifterna på arbetsplatsen.

Genom läroavtalsutbildningen kan en studerande avlägga antingen hela examen eller enskilda examensdelar. Genom utbildningen som grundar sig på ett utbildningsavtal kan man inte avlägga hela examen genom ett och samma utbildningsavtal. Utbildningsavtal kan också ingås för mindre helheter än examensdelar.

Personlig utvecklingsplan för kunnandet

Utbildningsanordnaren ansvarar för antagandet av studerande och för att de studerande har tillräckliga förutsättningar att genomföra utbildningen. Dessutom ska utbildningsanordnaren se till att de studerande får den undervisning, handledning och övrigt stöd som förutsätts för studierna. Utbildningsanordnaren ska enligt lagen om yrkesutbildning också utarbeta en personlig utvecklingsplan för kunnandet (PUK) för de studerande som inleder sina studier. I planen antecknas individuella uppgifter om identifiering, erkännande, förvärvande, utveckling och påvisande av kunnandet och om handlednings- och stödåtgärder. Planen ska utarbetas och uppdateras tillsammans med den studerande. Om utbildningen eller en del av den ordnas som läroavtalsutbildning eller som utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal, ska också arbetsgivaren eller den som tillhandahåller utbildningsavtalsarbetsplatsen delta i utarbetandet och uppdaterandet av

planen. Planerna och ändringar i dem ska godkännas av utbildningsanordnaren och den studerande samt av arbetsgivaren när det är fråga om läroavtalsutbildning och utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal. Av planen ska framgå den exakta tidpunkten för förvärvandet av den yrkesskicklighet eller det kunnande som förutsätts i examens- eller examensgrunderna och hur yrkesskickligheten eller kunnandet förvärvas i olika inlärningsmiljöer (t.ex. som webbstudier på basis av läro- eller utbildningsavtal).

Om man genom PUK planerar att förvärva kunnande genom ett läro- eller utbildningsavtal, ska läro- eller utbildningsavtalet ingå i enlighet med 70 och 71 § i lagen om yrkesutbildning. Den studerandes PUK ska bifogas till läro- eller utbildningsavtalet till den del planen gäller läro- eller utbildningsavtalet.

På basis av uppehållstillståndet för studier kan en del av utbildningen (det kunnande som angetts i PUK) också genomföras som läroavtalsutbildning. Då kan man till exempel när det gäller förvärvande av kunnande som syftar till en hel examen ingå ett läroavtal endast för en examensdel. Om det förvärvande av kunnande som antecknats i den studerandes PUK i huvudsak sker som läroavtalsutbildning på en arbetsplats och i samband med arbetsuppgifterna, dvs. i visstidsanställning, måste den studerande som ska delta i läroavtalsutbildningen ha ett uppehållstillstånd för arbetstagare. Den studerande behöver ett uppehållstillstånd för arbetstagare också då den studerande redan har avlagt sin examen i läroanstaltens inlärningsmiljö, men senare ändrar PUK så att största delen av det kunnande som ännu inte förvärvats ska förvärvas genom läroavtalsutbildning.

Upphållstillstånd för arbetstagare

Utlänningar behöver i regel ha ett arbetstillstånd, dvs. uppehållstillstånd för arbetstagare, för att kunna arbeta i Finland. Om det förvärvande av kunnande som antecknats i den studerandes PUK i huvudsak sker genom läroavtalsutbildning på en arbetsplats och i samband med arbetsuppgifterna, måste den studerande som ska delta i läroavtalsutbildningen ha ett uppehållstillstånd för arbetstagare.

Migrationsverkets behandling av en ansökan om uppehållstillstånd för arbetstagare består oftast av två skeden, som innefattar en prövning av tillgången på arbetskraft, en bedömning av uppfyllandet av anställningsvillkoren och en bedömning av uppfyllandet av eventuella utbildningsvillkor och övriga villkor. I uppehållstillstånden för utländska arbetstagare beviljas rätt att arbeta i en viss bransch.

Upphållstillståndet beviljas av Migrationsverket, men före beslutsfattandet fattar arbets- och näringsbyrån ett delbeslut med grund i ansökan. Arbets- och näringsbyrån bedömer om det finns arbetskraft på arbetsmarknaden för den lediga uppgiften, om arbetsvillkoren följer lagen och kollektivavtalen, om arbetstagarens utkomst är tillräcklig för vistelsen i landet och om arbetsgivaren kan och vill fullgöra sin arbetsgivarförpliktelse.